

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:

Vår referanse:
201703218-9 008

Sted, Dato
Oslo, 14.02.2018

HØRINGSSVAR - LOV OM NASJONALT REGISTER OVER DRAP OG VOLD MED DØDELIG UTGANG

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets brev 11.07.2017 med høringsnotat om forslag til lov om etablering av et nasjonalt register over drap og vold med dødelig utgang. Det opplyses at registerets hovedformål er å bidra til kontinuerlig og systematisk kunnskap om drap og vold med dødelig utgang, herunder bedre forståelse for forekomst, årsaksforhold og utviklingstrender.

Politidirektoratet har forelagt høringen for Kripos og Politihøgskolen, i tillegg til samtlige politidistrikt. Vi har mottatt høringsuttalelser fra Kripos og Møre og Romsdal politidistrikt. Uttalelsene følger vedlagt, og direktoratet viser til disse i sin helhet.

1. Innledende bemerkninger

Departementet skriver i høringsnotatet at registeret vil føre til økt kunnskap og gi bedre forutsetninger for hensiktsmessige forebyggende tiltak. Registeret skal gi et tverrfaglig og helhetlig bilde av disse sakene, og gi myndighetene bedre forutsetninger for å vurdere om det foreligger systemsvikt, og i tilfelle på hvilken måte. Dertil kommer at registeret vil bidra til mer effektiv bruk av data til statistikk, forskning, planlegging og styring. Registeret skal sikre kontinuitet og tverrfaglighet i den metodiske tilnærmingen.

Politidirektoratet slutter seg til Justisdepartementets vurderinger om behov for mer kunnskap på dette feltet. Økt kunnskap og forståelse av drapshandlinger og involverte vil sette samfunnet bedre i stand til både å forebygge og etterforske disse sakene. Etter vår vurdering er det generelt mangelfull kunnskap om feltet, og man vet for lite om effekten av de tiltakene som igangsettes. Mer presis kunnskap, systematisering og analyse av informasjon kan bidra til å identifisere risikofaktorer, og dermed også kunne bidra til å utvikle nye og bedre forebyggende tiltak. Forskningsrapporten *Partnerdrap i Norge 1990-2012*¹ er et godt eksempel på hvordan sammenstilling av opplysninger gir bedret fenomenforståelse, og derigjennom bedre grunnlag for forebyggende tiltak.

¹ Partnerdrapstudien, Solveig Karin Bø Vatnar, Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri for Helseregion Sør-Øst, Oslo universitetssykehus

Politidirektoratet er derfor i utgangspunktet positive til etableringen av et register over drap og vold med dødelig utgang.

Etter Politidirektoratets vurdering dekker imidlertid Kripas' drapsoversikt og politiets øvrige analyseverktøy politiets behov for opplysninger til vårt etterforsknings- og forebyggingsarbeid. Etter vår vurdering vil det derfor være mer hensiktsmessig at et nytt register legges utenfor politiet, og at egnede organer innen helsevesenet blir behandlingsansvarlig *alene*.

Politidirektoratet vil i det følgende begrunne dette nærmere, og kommentere andre forhold ved lovforslaget som vi mener bør utredes og klargjøres nærmere.

2. Politiets behov for og interesse i det foreslåtte registeret - høringsnotatet punkt 2.2., 2.3. og 2.4.

Departementet begrunner det foreslåtte registeret i at myndighetene skal settes bedre i stand til å vurdere mer målrettede forebyggende tiltak. Ett av politiets viktigste strategiske mål er å være i forkant av kriminaliteten², og politiets systematiske arbeid med å identifisere aktuelle risikoområder omfatter naturligvis også drap og voldskriminalitet. Politiet jobber kontinuerlig med å analysere informasjonen vi besitter på dette feltet, og direktoratet kjenner seg derfor ikke igjen i høringsnotatets beskrivelse av at dagens registrering som fragmentert, i liten grad systematisert, strukturert og tilgjengeliggjort, jf. høringsnotatets punkt 2.2. Etter direktoratets vurdering gir politiets registrering nettopp et godt grunnlag for vårt forebyggende arbeid på feltet, og opplysningene gjøres også tilgjengelige for relevante forskningsprosjekter³.

Direktoratet vil særlig fremheve *Kripas' drapsoversikt*, omtalt i høringsnotatets punkt 2.3.3. Oversikten inneholder riktig nok ikke helseopplysninger, men den inneholder data om drap fra 1990 frem til i dag. Formålet med drapsoversikten har vært/er å vise utvikling i drap over tid, og oversikten benyttes som underlag for utarbeidelse av analyser i en rekke forsknings- og analysemiljøer. Deler av oversikten publiseres på politiets internettsider hvert år.

Som det fremgår av redegjørelsen i Kripas' høringsuttalelse punkt 2 arbeides det kontinuerlig med å videreutvikle drapsoversikten. Blant annet fremgår det at Kripas planlegger å utvide drapsoversikten til også å gjelde dødelig vold for at det

skal bli lettere å sammenligne statistikken med andre lands statistikker, samt lettere å avdekke utviklingstrekk og trender ved å ha flere saker i oversikten.

Direktoratet vil også vise til Kripas' redegjørelse for politiets rolle i analyse og forebyggende arbeid under punkt 4 i deres høringsuttalelse, og vil særlig vise til omtalen av risikovurderingsverktøyet SARA hvor politiet bruker informasjon og systemer vi allerede besitter for å både forebygge og avdekke partnervold.

Etter Politidirektoratets vurdering dekker Kripas' drapsoversikt og politiets øvrige registre og analysesystemer politiets behov for registrering og analyser for drap/vold med dødelig utgang. Dette er arbeid politiet vil videreføre uavhengig av opprettelsen av etableringen av det nye registeret. Etter direktoratets vurdering har vi tilgang til de opplysningene politiet trenger både

² Jf. omtalen av målsetning nr 1. i *forkant av kriminaliteten* i politiets virksomhetsstrategi "Politiet mot 2015"

³ Eksempelvis partnerdrapstudien til Solveig Karin Bø Vatnar og barnedrapstudien til Vibeke Ottesen

til etterforskning og forebygging av disse sakstypene. Slik vi forstår departementets forslag er det heller ikke ment å utvide hjemlene for hvilke opplysninger som skal tilflyte politiet som sådan, kun de behandlingsansvarlige for og andre med tilgang til registeret.

Dersom helsemyndighetenes eller andre myndigheters behov begrunner et register som beskrevet i forslaget, har vi imidlertid ingen motforestillinger mot etableringen av dette. Politiet vil i så fall utlevere relevante opplysninger til registeret. Etter direktoratets vurdering bør i så fall politiets utlevering til registeret reguleres uttrykkelig i drapsregisterloven eller politiregisterloven/-forskriften.

3. Politidirektoratets øvrige merknader til enkeltpunkter i det foreliggende lovforslaget

3.1. Formålet med registeret – høringsnotatet punkt 4.3

Det fremgår av forslaget § 1 at formålet med behandling av opplysninger i registeret er "*å bidra til kunnskap om forekomst av og årsaker til drap og vold med dødelig utgang gjennom å legge til rette for statistikk, analyser og forskning.*" I høringsnotatet punkt 4.3. fremgår det videre at informasjonen fra registeret også skal legge grunnlag for prioriteringer innen justis- og helsepolitikk, forebyggende arbeid og forskning, og at det i forskrift vil fremgå hvilke statistikker, analyser og rapporter som skal utarbeides med bakgrunn i registerets opplysninger.

Etter Politidirektoratets vurdering er registerets formål noe uklart formulert. Slik vi ser det vil det være hensiktsmessig at bestemmelsen utformes mer konkret og slik at den er dekkende for de ulike formålene beskrevet i høringsnotatet. Formålsbestemmelsen bør utformes slik at den i større grad angir hva opplysningene skal brukes til konkret og hvem som skal kunne bruke opplysningene. Direktoratet viser for øvrig til Kripos' merknad under punkt 14 i deres høringsuttalelse om at formålsparagrafen i § 1 sett i sammenheng med § 3 gir liten veiledning til hvilke opplysninger som kan behandles i registeret, og slutter seg til Kripos oppfordring til at loven bør utformes slik at den setter klarere rammer for hvilke opplysninger som kan behandles i registeret.

For øvrig fremgår det av høringsnotatets punkt 4.3. at utlevering av opplysninger fra registeret til forskning forutsetter selvstendig behandlingsgrunnlag, og at dette skal gis i form av konsesjon av Datatilsynet til det enkelte forskningsprosjekt. Etter det Politidirektoratet kjenner til vil ordningen med konsesjon fra Datatilsynet opphøre ved ikrafttreddelsen av ny personopplysningslov i mai 2018, og direktoratet ber derfor om at departementet klargjør aktuelle behandlingsgrunnlag for forskningsprosjekter slik at registerets opplysninger kan nyttiggjøres til for eksempel forskningsprosjekter ved Politihøgskolen.

3.2. Lovens virkeområde – lovforslaget § 2 og høringsnotatet punkt 4.4.1.

Etter ordlyden i den foreslåtte § 2 første ledd gjelder loven for "*behandling av opplysninger i tilknytning til drap og vold med dødelig utgang*". Slik direktoratet leser bestemmelsen kan det synes som om loven gjelder generelt for all behandling av opplysninger for denne typen saker, og vi mener derfor ordlyden bør endres slik at det tydeliggjøres at det er behandlingen av slike opplysninger i registeret som reguleres. Det vises til at for eksempel politiets behandling av slike opplysninger allerede reguleres av politiregisterloven og straffeprosessloven.

Registeret skal kun inneholde opplysninger om drap/vold med dødelig utgang når disse er *begått og avgjort* i Norge, jf. høringsnotatet s. 15 og forslaget til § 2 første ledd.

Direktoratet er enig i at drap begått *utenfor* Norge som utgangspunkt bør holdes utenfor registeret fordi det kan være praktiske utfordringer ved innhenting av informasjonen. Etter vår vurdering bør imidlertid ikke registeret uttrykkelig avgrenses til drap/vold begått i Norge. Økt reiseaktivitet og tilfældigheter kan føre til at et drap begås i utlandet. Grenseoverskridende aktivitet vil antageligvis øke i fremtiden, og registeret bør derfor ikke utelukke registrering av drap/vold begått i utlandet. Både norsk politi og helsevesen kan sitte på relevante opplysninger i disse sakene, og noe informasjon vil tilflyte norsk politi og andre myndigheter gjennom stadig tettere internasjonalt samarbeid. Om saken skal registreres bør heller bero på en konkret vurdering der de involvertes tilknytning til Norge bør være et sentralt moment.

Tilsvarende mener Politidirektoratet at drap/vold begått i Norge som *på dømmes i utlandet* også bør kunne registreres i registeret. Erfaringsmessig er dette få saker, og på samme måte som drap/vold begått i utlandet bør registreringen bero på en konkret vurdering av blant annet de involvertes tilknytning til Norge.

Direktoratet viser for øvrig til Kripas' merknader i sin høringsuttalelse punkt 12, som direktoratet slutter seg til. Vi ber departementet særlig merke seg uklarheten i innholdet av begrepet *avgjort*, og den mulige motstriden mellom dette og intensjonen om at registeret skal få overført opplysninger om drap/vold med dødelig utgang forholdsvis kort tid etter at handlingen har funnet sted. Som Kripas skriver vil vilkåret om at sakene skal være avgjort før de registreres i registeret gjøre at ordningen sjeldnere kommer i konflikt med etterforskningshensyn, men registeret vil da kunne gi et skjevt bilde av antall drap i Norge.

3.3. Saklig virkeområde - høringsnotatet punkt 4.4.3.

Departementets forslag til lov fastsetter ikke hvilke lovbrudd som skal registreres, men opplyser at dette vil reguleres nærmere i forskrift. Høringsnotatet gir imidlertid en oversikt over hvilke straffebud som vil kvalifisere til registrering i registeret, jf. notatet s. 18. Det fremgår videre at registeret ikke skal omfatte draps-/voldsforsøk, voldshandlinger uten dødsfølge eller handlinger med uaktsom forvoldelse av død.

Politidirektoratet er enig i departementets vurdering i at registeret bør inneholde saker utover det som rammes av straffelovens § 275 (drapsbestemmelsen). I tillegg til de opplistede forholdene på s. 18 i høringsnotatet mener vi straffelovens § 283 (grov mishandling i nære relasjoner med dødsfølge), § 301 (grov voldtekt av barn under 14 år med dødsfølge) og § 303 (grov seksuell omgang med barn 14-16 år med dødsfølge) bør inntas. For øvrig slutter direktoratet seg til Kripas' høringsuttalelse punkt 13 med vurdering av hvilke lovbrudd som bør kvalifisere/ikke kvalifisere til registrering i registeret.

Politidirektoratet vil for øvrig bemerke at subsumsjonen av drapet/volden kan endres underveis i etterforskningen av saken. Vi anmoder om at departementet tar hensyn til dette ved utarbeidelsen av hvilke saker som skal registreres, og på hvilket tidspunkt sakene skal registreres i registeret.

Videre slutter direktoratet seg til departementets vurdering om at forsøk og voldshandlinger uten dødsfølge bør utelates fra registeret. Selv om forskjellen på forsøk og fullbyrdelse kan være liten, vil forsøk ikke oppfylle formålet og hensikten bak et drapsregister. Forsøkssaker vil kunne medføre at registeret blir mer omfattende enn tiltenkt. Den nærmere avgrensningen av voldshandlinger uten dødsfølge ville ha blitt krevende, og medført registrering av et svært

omfattende materiale. Videre vil registeret dreie fra et drapsregister til et voldsregister, noe som synes å stride mot hensikten med registeret.

Politidirektoratet er enig med departementet i at uaktsom forvoldelse av død utelates fra registeret. Dette er i hovedsak rene ulykker som ikke faller inn under formålet ved et slikt register. Det vises til at Kripos også er av denne oppfatningen.

3.4. Hvilke opplysninger kan behandles i registeret – høringsnotatet punkt 4.5.

Departementet går inn for at det nye registeret skal bestå av et *basisregister* med utgangspunkt i opplysninger fra straffesaksregisteret (STRASAK), dødsårsaksregisteret og folkeregisteret. Det opplyses at *basisregisteret* bør inneholde opplysninger om gjerningspersonen, fornærmede/offeret og gjerningen, personopplysninger fra Folkeregisteret, opplysninger om diagnosekoder, diagnosegrunnlag, obduksjonsrapporter og opplysninger fra dødsårsaksregisteret. Departementet skisserer videre et forslag til ulike kategorier av opplysninger som kan registreres rubrisert under de tre hovedkategoriene *utøver*, *fornærmede* og *hendelse*, men opplyser at den nærmere fastsettingen av opplysninger skal fastsettes i forskrift. Det er foreslått en forskriftshjemmelen i lovforslagets § 7.

Etter direktoratets vurdering hadde det vært ønskelig at høringsnotatet/lovforslaget tok klarere stilling til hvilke opplysninger som skal registreres i registeret. Direktoratet finner det vanskelig å vurdere dette spørsmålet nærmere med bakgrunn i høringsnotatet. Det vises også til merknadene våre ovenfor om formålsbestemmelsen, jf. punkt 3.1. Slik formålsbestemmelsen er utformet gir den i begrenset grad veiledning til hvilke opplysninger som er å anse som relevante for registeret.

Vi vil for øvrig bemerke at flere av de opplistede opplysningskategoriene i høringsnotatet stammer fra andre av politiets registre/systemer enn straffesaksregisteret (STRASAK). Dette gjelder for eksempel opplysninger om relasjon og motiv.

3.5. Særlig om registrering av henlagte saker – høringsnotatet punkt 4.5.1.

Det fremgår av høringsnotatet at dersom en drapssak/voldssak med dødelig utgang ikke har en gjerningsperson fastsatt ved dom, vil saken registreres i det nye registeret kun med opplysninger om fornærmede og hendelsen, men ikke opplysninger om utøver utover det som fremgår av henleggelsesgrunnen.

Direktoratet støtter forslaget om å kunne registrere opplysninger om fornærmede og hendelsen der saken er henlagt på grunn av gjerningsmannens manglende skyldevne (under 15 år, avdød, utilregnelig).

3.6. Plikt til innsending av opplysninger til registeret – høringsnotatet punkt 4.7.2.

Departementet foreslår at den behandlingsansvarlige skal kunne pålegge enhver å utlevere opplysninger til registeret uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, men at de nærmere reglene rundt dette skal fastsettes i forskrift, jf. forslaget til § 4.

Etter Politidirektoratets vurdering er det uheldig at lovbestemmelsen ikke setter klarere rammer for hvilke kilder opplysningene skal hentes fra. Det foreliggende lovforslaget setter svært vide rammer for hva som kan bestemmes i forskriften.

Fra politiets ståsted vil det være viktig at politiets plikt til å utlevere opplysninger til registeret ikke kommer i konflikt med hensynet til etterforskningen av de aktuelle straffesakene. Etter vår vurdering bør dette fremkomme direkte av lovens ordlyd. Vi viser for øvrig til Kripos' høringsuttalelse punkt 15 hvor tilsvarende synspunkter fremføres.

3.7. Behandlingsansvar – høringsnotatet punkt 4.8.3

Departementet foreslår at Folkehelseinstituttet og Kripos skal være registerets behandlingsansvarlige i fellesskap. Kripos skal være behandlingsansvarlig for opplysninger lagt inn av politiet, mens Folkehelseinstituttet blir behandlingsansvarlig for opplysninger fra helsevesenet. Den nærmere ansvarsfordelingen skal fastsettes i avtale mellom de to behandlingsansvarlige. Det fremgår videre at registeret skal plasseres hos Folkehelseinstituttet som skal forestå den daglige driften av registeret.

Etter Politidirektoratets vurdering er det lite hensiktsmessig å ha et felles/delt behandlingsansvar for det foreslåtte registeret. Som beskrevet ovenfor vil politiet ha begrenset interesse i opplysningene i registeret, og det er praktiske utfordringer knyttet til nærmere avgrensning av ansvarsfordelingen mellom flere behandlingsansvarlige. Som Kripos skriver i sin høringsuttalelse punkt 16 er det utfordrende å sikre at behandlingen av opplysninger er i tråd med regelverket hos en annen aktør, herunder de omfattende krav til informasjonssikkerhet og internkontroll.

På denne bakgrunn anbefaler vi at behandlingsansvaret for registeret i sin helhet legges til helsemyndighetene, og at politiet utleverer opplysninger etter nærmere fastsatte regler, jf. 3.7. ovenfor.

Den nærmere plasseringen av behandlingsansvaret innen helsemyndighetene har Politidirektoratet ingen synspunkter på, men vi ber departementet merke seg Kripos' synspunkter knyttet til dette i deres høringsuttalelse punkt 8.

3.8. Administrative og økonomiske konsekvenser

Departementet foreslår at investerings- og driftskostnader til det nye registeret deles mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet med hver sin halvpart innenfor gjeldende budsjettammer. Departementet anslår at investeringskostnadene vil beløpe seg til ca 2,5 millioner kroner, mens årlige driftskostnader vil være i størrelsesorden 3 millioner kroner.

Som det fremgår av redegjørelsen over finner Politidirektoratet begrenset nytte av det foreslåtte registeret da våre behov er dekket gjennom eksisterende systemer. Av den grunn anser vi det ikke naturlig at kostnadene skal dekkes av politiet. Dersom politiet likevel skal bidra i finansieringen av utvikling og drift av registeret, forutsettes det at dette dekkes gjennom nye bevilgninger.

Med hilsen

Kristine Langkaas
seksjonssjef

Hanne Skallerud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Deres referanse:
201703218

Vår referanse:
201715573-2 008

Sted, Dato
Kristiansund, 14.12.2017

HØRING - FORSLAG TIL LOV OM NASJONALT REGISTER OVER DRAP OG VOLD MED DØDELIG UTGANG

Det skal vises til mail fra Politidirektoratet av 9. november 2017 der det bes om eventuelle merknader til høring om forslag til lov om etablering av et nytt nasjonalt register over drap og vold med dødelig utgang.

Politimesteren i Møre og Romsdal støtter etableringen av et slikt register. Et register av denne typen vil på sikt utvilsomt kunne gi verdifull informasjon om blant annet utviklingstrender, og årsaksforhold. Registeret vil kunne gi faktagrunnlag for myndighetenes forebyggende arbeid innenfor flere sektorer. Ikke minst vil politiet kunne ha stor nytte av et slikt register for å kunne ha en enda mer kunnskapsbasert tilnærming for den forebyggende innsatsen som er rettet mot alvorlige voldshandlinger.

En har vært noe i tvil om i hvilke grad man også bør registrere "forsøk" på handlinger som er foreslått omhandlet i registeret, og voldshandlinger som ikke medfører dødsfølge. Når man er kommet til at registeret kun bør omfatte drap eller vold med dødelig utgang er det av følgende grunner:

- Dersom registeret også skal innbefatte forsøkshandlinger og voldshandlinger som ikke medfører dødsfølge er det lett at en beveger seg bort fra utgangspunktet og begrunnelsen for opprettelsen av et nasjonalt register av denne typen.
- Det er ikke tvilsomt at det i mange henseender kunne være nyttig med en nasjonal oversikt over alvorlige voldshandlinger som ikke medfører dødsfølge. En ser imidlertid at det vil oppstå en rekke vanskelige avgrensningsspørsmål som går på hvorvidt en handling er av en slik alvorlighetsgrad at den bør registreres. Mange voldsforhold kan med små endringer i hendelsesforløpet og omstendighetene ha potensial til å ha blitt langt mer alvorlig. Dette kan gå på tilfeldigheter som for eksempel hvilke organ kniven traff når den ble stukket inn i kroppen til fornærmede, hvor slagene traff, hvordan fornærmede falt, og ikke minst vil nærheten til sykehus og avanserte akutt-tjenester kunne virke inn på utfallet av en voldshendelse.

- Dersom registeret skal fange opp flere saker enn saker der det har vært dødsfølge vil en anta at det trengs betydelige ressurser for å analysere den enkelte sak oppimot formålet med registeret for å vurdere om saken er registreringsverdig.

En er enig med Justis- og beredskapsdepartementet i at formålet med registeret blir best ivaretatt dersom flere bestemmelser enn drap etter straffeloven inkluderes. Dette synes nødvendig for å fylle formålet med registeret.

Tabell 4.1. på side 18 i høringsnotatet synes å kunne være en hensiktsmessig avgrensning av virkeområdet til registeret. Med denne avgrensningen som utgangspunkt synes det likevel å være behov for en stor grad av analyse og gjennomgang av den enkelte sak for å undersøke om betingelsene for registrering er tilstede, herunder om det foreligger dødsfølge. Eksempelvis vil overtredelser av straffeloven § 288 (hensettelse i hjelpeløs tilstand m.v) antakelig i stor grad gjelde saker der det ikke er dødsfølge. Staffeloven § 355 vil fange opp saker der forårsakelse av blant annet brann "lett kan føre til tap av menneskeliv".

Under punkt 5 i høringsnotatet – administrative og økonomiske konsekvenser – forutsettes det at kostnadene for de instansene som pliktmessig skal sende inn opplysninger til drapsregisteret skal tas innenfor rammene til de aktuelle organisasjonene. Det synes likevel klart at en kvalitativ god rapportering fra politidistriktene er et viktig element for at registeret skal få den nødvendige troverdighet, og at det vil medføre en ikke ubetydelig arbeidsmengde for distriktene å etablere og drifte gode ordninger for dette. Dersom dette ikke kompenseres vil det for politidistriktene måtte føre til en omprioritering av eksisterende ressurser med tilhørende virkninger for politiets evne til å bekjempe kriminalitet.

Med hilsen

Ingar Bøen
Politimester

Saksbehandler:
Politiinspektør Ove Brudevoll

Politidirektoratet

NCIS Norway

per e-post

Deres referanse:
201703218

Vår referanse:
201701785

Sted, dato
Oslo, 19.12.2017

HØRING – FORSLAG TIL LOV OM NASJONALT REGISTER OVER DRAP OG VOLD MED DØDELIG UTGANG – HØRINGSSVAR FRA KRIPOS

1. Innledning

Det vises til høringsbrev med vedlegg fra Justis- og beredskapsdepartementet av 11. juli d.å., med forslag om lov om etablering av nasjonalt register over drap og vold med dødelig utgang. Videre vises til e-post fra Politidirektoratet av 29. oktober s.å., med høringsfrist 1. desember s.å. Kripos har etter avtale med direktoratet fått utsatt frist.

Kripos er enig i at det bør skapes kontinuitet i kunnskapsutviklingen om drap i Norge, og at arbeidet bør være forskningsbasert, slik det legges opp til i NOU 2010: 3 *Drap i Norge i perioden 2004-2009*. Vi støtter derfor etablering av et register over drap og vold med dødelig utgang. Vi mener imidlertid at lovforslaget i sin nåværende form bør gjennomgås på nytt, blant annet mener vi at omfanget av opplysninger som foreslås registrert ikke er godt nok forankret i formålet med registeret.¹ Videre mener vi at etterforskningsmessige hensyn ikke er godt nok ivare tatt gjennom lovforslaget, med mindre registeret kun skal omfatte avgjorte saker.²

Kripos er enig i at et sektorovergripende register, som er nødvendig for forskningsbasert kunnskapsutvikling, bør plasseres utenfor politiet. Dersom det besluttes å plassere registeret utenfor justissektoren, er Folkehelseinstituttet (FHI) et aktuelt alternativ. Vi mener imidlertid at spørsmålet om plassering ikke er tilstrekkelig utredet.³ For øvrig har vi merknader til hvilke straffesaksopplysninger som kan registreres i registeret, samt til forslaget om delt behandlingsansvar.⁴

I våre merknader nedenfor henviser vi, i parentes, til korresponderende punkter i høringsnotatet.

¹ Ibid.

² Se punkt 6 og 12.

³ Se punkt 8.

⁴ Se punkt 12, 13, 14, 17 og 18.

Kripos

2. Dagens ordning – særlig om Kripas' nasjonale drapsoversikt (2.2 og 2.3)

I høringsnotatet fremgår følgende under punkt 2.2:

Det finnes i dag ingen kontinuerlig, helhetlig og organisert innsamling av opplysninger om drap og vold med dødelig utgang i Norge. Opplysningene er i hovedsak allerede registrert, men er fragmenterte, til dels lite tilgjengeliggjort og i liten grad systematisert eller strukturert.

Siden 1960-tallet har Kripas gitt ut rapporter om drap i Norge, og siden januar 1990 har vi ført en oversikt over drap i Norge. Deler av tallmaterialet trekkes ut og publiseres anonymisert og i tabellform på politiets nettsider i januar hvert år.⁵

Formålet med drapsoversikten er å belyse utviklingen over tid, og også gi grunnlag for forskning på området, særlig hva gjelder forebyggende arbeid. Oversikten benyttes også for å kvalitetssikre tallmateriale hos Politidirektoratet og Statistisk sentralbyrå. Data fra drapsoversikten er tilgjengelig for forskningsmiljøer etter godkjenning fra Politidirektoratet og Riksadvokaten, jf. for eksempel studiene av Solveig Vartnar om partnerdrap⁶ og av Vibeke Ottesen om barnedrap⁷. Informasjon fra drapsoversikten er også benyttet som underlagsmateriale til blant annet NOU 2010: 3 *Drap i Norge i perioden 2004-2009*. Oversikten brukes videre til å besvare forespørslers fra utenlandske politimyndigheter om f.eks. modus i drapssaker som er begått i Norge.

Drapsoversikten viser drap per gjerningsår, og det registreres opplysninger om drapshandlingen, offeret og gjerningspersonen. Oversikten baseres på tall hentet fra straffesaksregisteret (STRASAK), politiets straffesakssystem (BL), reaksjonsregisteret, personidentitet- og politiopplysningsregistret (SSP) og innberetning fra politidistriktene. Informasjon fra STRASAK vil kun gi noen få nøkkelopplysninger om saken. Informasjon om for eksempel motiv, modus, våpentype, relasjon mellom offer og gjerningsperson og gjerningspersonens historikk vil som hovedregel innhentes fra politidistriktet hvor drapet ble begått. En sak kan utvikle seg over tid, eksempelvis kan en etterforskning av kroppsskade ende med en dom på drap, eller en drapsetterforskning med frifinnelse. Drapsoversikten oppdateres derfor fortløpende.

Kripas vurderer kontinuerlig forbedringer av oversikten og kategoriene knyttet til hendelser, gjerningsperson og offer. Kripas har planlagt å utvide drapsoversikten til også å gjelde dødelig vold, begått fra og med januar 2016. Bakgrunnen er at det skal bli lettere å sammenligne statistikken med andre lands statistikker, samt lettere å avdekke utviklingstrekk og trender ved å ha flere saker i oversikten. Arbeidet med å velge ut hvilke lovbruddskategorier som skal inngå i oversikten pågår.

⁵ <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/tall-og-fakta/drapsoversikt/>

⁶ http://sifer.no/files/Partnerdrap_web.pdf

⁷ *An Evolutionary Psychological Analysis of Filicide In Norway*

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/50525/PhD-Ottesen-DUO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Kunnskapsformidling (2.4.2)

Som fremholdt i høringsnotatet, i punkt 2.4.2, er risikoforståelse for dødelig vold og den alminnelige trygghetsfølelsen avhengig av relevant og korrekt informasjon. Kripos har årlig publisert tall over drapssakene i Norge, jf. over. Publikum har derfor allerede tilgang til korrekt informasjon om dette. Derimot har annen dødelig vold så langt ikke vært med i Kripos' oversikt, jf. ovenstående redegjørelse.

4. Politiets rolle i analyse og forebyggende arbeid (2.2)

I høringsnotatet, på side 5, uttales:

Mangelen på kontinuerlig, helhetlig og organisert innsamling av opplysninger om drap og vold med dødelig utgang vanskeliggjør planlegging og styring av samfunnets tjenester på overordnet nivå. For å gi tilbakemelding på trender og utvikling, samt forslag om forebyggende tiltak, er det avgjørende at det etableres en ordning som gjør det mulig å sammenstille og strukturere data fortløpende.

Kripos er enig i at det er viktig å tilrettelegge for forebyggende tiltak, og vi ønsker å understreke at *politiet* må være en sentral aktør i arbeidet med å formidle trender og utvikling, samt foreslå og iverksette forebyggende tiltak mot drap og dødelig vold. Politiets rolle i dette arbeidet er knapt omtalt i høringsnotatet. For eksempel påpekes det i høringsnotatet at ved å registrere partnervold systematisk, gjøre risikovurderinger og risikohåndteringer, vil man kunne styrke muligheten for å forebygge partnerdrap. Til det bemerkes at risikovurderingsverktøyet SARA benyttes av politiet i det forebyggende sporet i partnervoldssaker. Målet er å hindre at det oppstår ny vold. Verktøyet brukes i alle politidistrikter for å vurdere risiko for fremtidig vold og for hvor alvorlig volden kan bli. Dette er et typisk eksempel på et område hvor politiets oppgave både er å avdekke og forebygge ny vold, og hvor politiet allerede besitter informasjon og systemer som kan bidra til å forebygge slike lovbrudd.

5. Behov for nytt drapsregister? (2.4)

Det fremgår av høringsnotatet i punkt 2.1 at forslaget om å opprette et nasjonalt drapsregister kommer som følge av arbeidet med å undersøke drapssaker begått av personer *med kjent psykisk lidelse* i *NOU 2010: 3 Drap i Norge i perioden 2004-2009*. Utredningen tok utgangspunkt i saker hvor gjerningspersonene hadde en kjent psykisk lidelse og så på hvordan man kan unngå systemsvikt i slike saker. Departementet ga deretter FHI i oppdrag å utrede nærmere *hvordan* en permanent forskningsbasert ordning for gjennomgang av samtlige drapssaker i Norge vil kunne innrettes for å bidra til mer kunnskap om årsaker til drap og vold med dødelig utgang.

I rapporten fra FHI vises til at det er etablert drapsregister i flere andre land. Spesielt vises til registeret i Manchester over drap begått i Storbritannia av personer med psykisk lidelse. Departementet mener at «den tverrfaglige og sektorovergripende helhet i sakene bedre kan ivaretas dersom det etableres et register som inneholder opplysninger som er relevante for myndighetsorganers vurdering av om det foreligger systemsvikt – innenfor en sektor eller mellom flere sektorer.»⁸ Kripos er enig i at helheten bedre kan ivaretas ved å dele informasjon

⁸ Høringsnotatet side 7.

mellom sektorene. Vi savner imidlertid en mer kritisk vurdering av hvilke opplysninger som det ut fra formålet er «relevante» å registrere særlig sett hen til de personvernmessige sider av registreringen.

Hovedbegrunnelsen for et såpass omfattende inngrep i personvernet bør tydeligere knyttes til forebygging av alvorlig kriminalitet, jf. også EMK artikkel 8, noe som er vurdert i høringsnotatet punkt 4.2.2. Det kan være personvernmessig utfordrende at det norske registeret er foreslått å ha et langt bredere nedslagsfelt enn det britiske registeret, jf. rapporten fra FHI side 20, hvor det uttales: "Selv om informasjon knyttet til psykisk helse bør kartlegges der dette er relevant, slik det gjøres i Manchester-registeret, må det norske registeret ha et langt bredere fokus". Arbeidsgruppen foreslår deretter at informasjonen inndeles i flere underkategorier knyttet til henholdsvis utøver, offer og hendelse. Sett hen til hvor få drap som årlig begås i Norge, vil en så detaljert registrering i praksis kunne føre til at anonymiseringen blir illusorisk. Det bør etableres mekanismer som best mulig sikrer reell anonymisering ved offentliggjøring eller publisering av informasjon hentet fra registeret.

6. Hensynet til etterforskningen

Det fremstår noe uklart om lovforslaget innebærer at kun avgjorte saker skal omfattes av registeret, eller om informasjon om sakene skal legges inn fortløpende, jf. forslaget § 2, høringsnotatet punkt 4.7.3, samt vårt punkt 12 nedenfor om avgjorte saker. Lovforslaget kan tyde på at kun avgjorte saker skal med, mens øvrige deler av høringsnotatet forstås som at drapssakene bør registreres fortløpende.

Under forutsetning av at registeret skal få utlevert informasjon om straffesakene fortløpende, mener Kripos det, av hensyn til etterforskningen, må begrenses hvilke opplysninger som skal utleveres. Kripos mener dette hensynet er sentralt ved vurderingen av om, og eventuelt med hvilke begrensninger, et drapsregister skal opprettes. Særlig fordi det er så få drapssaker i Norge, kan sakene lett identifiseres selv om direkte identifiserende opplysninger fjernes.

Hensynet til etterforskningen må gå foran ønsket om å ha et oppdatert drapsregister for forskningsformål. Politiet og påtalemyndigheten er nærmest til å vurdere hvilke opplysninger som kan utleveres, og det er derfor nødvendig å begrense hvilke opplysninger som kan kreves utlevert. Et eksempel er dersom et forhold først henlegges som selvdrap, og det på et senere tidspunkt tilkommer opplysninger som gir grunnlag for å starte skjult etterforskning mot en bestemt person. Dersom drapsregisteret starter arbeidet med å hente inn opplysninger mens den skjulte etterforskningen pågår, vil det kunne skade etterforskningen.

Kripos mener derfor det i lovens § 4 bør inntas en klar begrensning, slik at enhver som er ansatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for politiet eller påtalemyndigheten likevel ikke plikter å utlevere opplysninger til registeret dersom det ikke kan skje uten skade eller fare for etterforskningens øyemed eller for tredjeperson. I disse tilfellene må taushetsplikten i politiregisterloven § 23 gå foran.

7. Formål (4.3)

Formålet med drapsregisteret er beskrevet på flere måter i høringsnotatet og i lovforslaget.

I § 1 i lovforslaget står det:

Behandling av opplysninger i registeret har som formål å bidra til kunnskap om forekomst av og årsaker til drap og vold med dødelig utgang gjennom å legge til rette for statistikk, analyser og forskning.

Det primære formålet med registeret synes således å være etablering av grunnlagsmateriale som kan benyttes til statistikk, analyse og forskning.

Under punkt 4.3 heter det:

Videre bør formålet omfatte styring av offentlige tjenester med sikte på å kunne foreta gode, kunnskapsbaserte prioriteringer innen justis- og helsepolitikk, drive forebyggende arbeid og forskning.

Under vurderingen av unntakene i EMK artikkel 8 fremheves det at registeret skal bidra til forebygging av drap og dødelig vold og at dette faller inn under unntak i EMK artikkel 8 om å forebygge uorden og kriminalitet, jf. § 4.2.2. Kripos konstaterer at dette er kjerneområdet for politiets samfunnsoppdrag, og vi mener at formålet om å forebygge drap og vold med dødelig utgang bør uttales enda tydeligere i loven.

I høringsnotatet pkt. 4.2.2 påpekes følgende:

Departementet har gjennom lovforslaget søkt å begrense registerets negative virkninger mest mulig. Registeret skal ikke benyttes til etterforskning, og det skal ikke kunne fattes enkeltvedtak på bakgrunn av de registrerte opplysninger. Registeret skal kun være tilgjengelig for de formål loven bestemmer.

Departementet konkluderer med at registeret ikke kan brukes til etterforskning uten å begrunne standpunktet nærmere. Vi tillater oss å stille spørsmål ved denne konklusjonen. For det første kommer en stor andel av opplysningene fra politiet. For det andre er registerets formål å forebygge kriminalitet, og det å oppklare saker som gjelder dødelig vold kan klart virke forebyggende, både på individnivå og samfunnsnivå. Gjennom etterforskningen kan man avdekke hvem som er gjerningsperson, redusere trusselen for nye angrep ved f.eks. varetektsfengsling, fengselsstraff eller forvaring, samt avdekke hvem som er offer og utsatt for fremtidig fare.

Dersom bakgrunnen for at departementet trekker denne konklusjonen er at registeret vil inneholde taushetsbelagte opplysninger som ikke inngår i straffesaksdokumentene⁹, kan en mulig løsning være å differensiere tilgangen til registeret etter opplysningenes karakter.

⁹ Politiet må innhente taushetsbelagt informasjon fra andre aktører gjennom samtykke fra den det gjelder eller gjennom bestemmelsene i straffeprosessloven § 118. I Sverige har politiet enklere tilgang til taushetsbelagt informasjon til bruk i etterforskningen, jf. Rättegångsbalken kapittel 36 § 5.

8. Plassering av registeret

Hvor registeret bør ligge og hvem som bør ha ansvar for daglig drift og behandlingsansvar er lite behandlet i høringsnotatet, ut over denne formuleringen, i punkt 4.8.3:

Departementet mener at behandlingsansvaret for registeret bør deles mellom Folkehelseinstituttet og Kripas, slik at politiet i utgangspunktet er ansvarlig for opplysningene som legges inn av politiet, mens Folkehelseinstituttet er ansvarlig for helseopplysningene. Den nærmere fordelingen av behandlingsansvaret må fastsettes i en avtale mellom de to behandlingsansvarlige. Registeret vil være fysisk plassert hos Folkehelseinstituttet, som også skal forestå den daglige driften av registeret.

I rapporten fra FHI, på side 30, er plasseringen begrunnet slik:

Folkehelseinstituttet ble valgt fordi det er det forskningsmiljøet som har kompetanse både på selvmord, rus og registre, samt også på drap (Divisjon for rettsmedisin og rusmiddelforskning).

Fra 1. januar 2017 ble rettsmedisinske fag (rettstoksikologi, rettsgenetikk og rettspatologi/klinisk rettsmedisin) overført fra FHI til Oslo Universitetssykehus.¹⁰ FHI besitter således ikke dette kompetansemiljøet lenger. Dermed er en av de opprinnelige begrunnelsene for å legge registeret til FHI i realiteten bortfalt. Kripas stiller også spørsmål ved om selvdrapssakene og drapssakene har så mye til felles at kunnskap om selvdrap bør være et sentralt moment i vurderingen av plasseringen av registeret.

I Sverige gir Brottsförebyggande rådet (Brå) ut statistikk om dødelig vold.¹¹ Til forskjell fra FHI er dette et organ som arbeider med kriminalitetsforebygging generelt i samfunnet. Videre følger det av beskrivelsen av andre lands praksis i høringsnotatet, side 9-11, at det ikke er andre land som har et generelt drapsregister utenfor justissektoren som kan innhente opplysninger fra organer som er pålagt taushetsplikt.

Samfunnet generelt, herunder helsevesen og andre offentlige etater, skal bidra til å forebygge alvorlig kriminalitet, men det er en kjerneoppgave for politiet å forebygge, avverge og etterforske drap og dødelig vold. Dette gjelder uavhengig av om lovbruddene skyldes psykisk helse, sjalusi, hevn, vinning, frykt, ære, rus eller annet.

Før det besluttes å legge registeret utenfor justissektoren, bør ovennevnte momenter utredes bedre.

9. Hjemmel (4.1)

Dersom det opprettes et sektorovergripende drapsregister støtter Kripas vurderingen av at registeret må ha hjemmel i egen lov.

¹⁰ <https://www.fhi.no/nyheter/2016/rettsmedisin-overdras-til-oslo-universitetssykehus/>

¹¹ http://www.bra.se/download/18.5484e1ab15ad731149e3a819/1490966077117/Sammanfattning_D%C3%B6dligt_v%C3%A5ld_2016.pdf

10. Personvern hensyn og EMK artikkel 8 (4.2)

I høringsnotatet er det lagt til grunn at EMK artikkel 8 ikke verner døde personer, og at det derfor kun er gjerningspersonen man i utgangspunktet må ta hensyn til hva gjelder personvern. Tilsvarende gjelder etter personopplysningsloven. Kripos minner om at dersom også drapsforsøk skal omfattes av registeret, vil man måtte ivareta personvern hensyn også for fornærmede. Enn videre vises det til at opplysninger om døde personer som behandles med hjemmel i politiregisterloven er underlagt samme vern som opplysninger om levende personer. I forarbeidene¹² uttaler departementet om dette:

Departementet er derimot enig i at også opplysninger om døde personer omfattes av personopplysningsbegrepet i politiregisterloven. Opplysninger om døde personer omfattes ikke av personopplysningsloven og heller ikke av rammebeslutningen om personvern i tredje søyle, mens helseregisterloven gir døde personer den samme beskyttelse som levende. Opplysningene politiet sitter inne med vil som regel være så sensitive at ens død ikke bør ha noen betydning for beskyttelsen. Hensynet til den registrertes ettermæle og de etterlatte trekker i samme retning. Det samme gjelder for øvrig også i de tilfellene der behandlingen fullt ut skjer etter at vedkommende har avgått ved døden.

Videre bemerkes det at høringsnotatet i liten grad setter høringsinstansene i stand til å foreta en helhetlig vurdering av forslaget, da spørsmål knyttet til behandling av opplysninger i registeret er utsatt til en eventuell senere behandling av forskrift til lovforslaget. Dette gjør det vanskelig å overskue hvilke konsekvenser forslaget vil ha, især de personvernmessige. Det er også krevende å foreta en reell vurdering av om registrering og behandlingen av personopplysninger er egnet til å nå formålet med opprettelsen av registeret, og om behandlingen står i et rimelig forhold til det formålet som skal oppnås. Det er derfor utfordrende å vurdere om inngrepet oppfyller vilkårene i EMK artikkel 8 nr. 2.

Kripos er enig med departementet i at samtykke ikke kan være behandlingsgrunnlag for de aktuelle opplysningene.

11. Utlevering til forskning (4.3)

I høringsnotatet påpekes følgende:

Når det gjelder utlevering av data til forskning, må det understrekes at slik utlevering krever selvstendig behandlingsgrunnlag, og at det i dette høringsnotatet ikke er foreslått noen endringer av dette. Helseforskningsloven definerer området for medisinsk og helsefaglig forskning som kan få godkjenning fra den regionale komiteen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK), og for annen forskning er det konsesjon fra Datatilsynet som gjelder.

Her omhandles forskning som tillates etter helseforskningsloven og etter konsesjon fra Datatilsynet. Forskning innen justissektoren, for eksempel ved Politihøgskolen, er ikke nevnt i høringsnotatet. Kripos mener det også må tydeliggjøres at det fortsatt er Riksadvokaten som avgjør om det skal gis innsyn i straffesaksdokumenter, og at Politidirektoratet avgjør spørsmål om innsyn i politiets register til forskningsformål.

¹² Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) punkt 7.2.1.4.

Det er videre grunn til å minne om at konsesjonsinstituttet i stor grad bortfaller ved implementeringen av personvernforordningen¹³ (GDPR) i ny personopplysningslov i mai 2018.

12. Avgjorte saker - stedlig virkeområde (4.4.1)

Etter lovforslaget § 2 er det angitt at saken må være "begått og avgjort i Norge". I Kripos' drapsoversikt registreres imidlertid alle drap som er *begått* i Norge, herunder de som er irtetteført utenlands. Ut fra lovforslaget kan det virke som at saken må være begått i Norge og *på dømt i Norge* for at den skal omfattes av oversikten. Kripos mener at alle drap som er begått i Norge bør omfattes av et drapsregister, uavhengig av om pådømmelse skjer i Norge eller i utlandet.

Videre mener Kripos at det kan være uheldig om en sak må være *begått i Norge* for å omfattes av drapsregisteret da internasjonaliseringen i samfunnet tilsier at gjerningssted kan bero på en tilfeldighet, men også være et bevisst valg. Vurderingen av om en sak skal omfattes av registeret, må bero på om forøver og offer har en naturlig tilknytning til Norge. F.eks. har vi nyere tid erfart at norske borgere med en relasjon til Pakistan er blitt domfelt for medvirkning til æresdrap (bestillingsdrap) mens offeret midlertidig befant seg i Pakistan. Et eventuelt fremtidig drapsregister må ta høyde for økt reiseaktivitet på kryss av landegrenser uten at nødvendigvis alle saker som involverer norske borgere skal inngå. Hvilke saker som skal inngå må bero på tilknytning til Norge, motiv, osv.

Det må videre avklares hva som i lovforslaget menes med "avgjort". Lovens ordlyd kan tyde på at saken må være endelig på dømt eller henlagt før aktuell informasjon kan registreres i drapsregisteret. I så fall vil de uoppklarte sakene ikke omfattes av drapsregisteret. Heller ikke saker som er under etterforskning eller irtetteføring med en mistenkt, siktet eller tiltalt vil omfattes. Det vil i praksis bety at det vil ta lang tid før drapsregisteret kan gi et riktig inntrykk av situasjonen, og at drapsregisteret aldri vil inneholde en komplett liste over drap begått i Norge. Det står i motstrid til ønsket fremhevet under punkt 4.7.3, om at opplysningene som legges inn i registeret "bør samles inn før det har gått for lang tid etter at et drap har funnet sted".

Som illustrasjon kan det vises til at ingen av drapene som ble begått i 2017 er endelig avgjort per 14. november 2017, ifølge Kripos' drapsoversikt. For drapene som ble begått i 2016 er 11 av 27 saker endelig avgjort, og for 2015 er 16 av 22 saker endelig avgjort.

Dersom man venter til saken er endelig avgjort, vil ordningen sjeldnere komme i konflikt med hensynet til etterforskningen, men tallene vil gi et skjevt bilde av antall drap begått i Norge.

¹³ Regulation (EU) 2016/679.

13. Saklig virkeområde (4.4.3)

Kripos støtter forslaget om at registeret bør inneholde mer enn bare drapssakene.

Når det gjelder *forsettlige drap* foreslår Kripos at følgende saker tas med i tillegg til drap etter § 274:

- terrorhandling med dødsfølge straffeloven § 131
- grov terrorhandling med dødsfølge § 132
- drap på internasjonalt beskyttet person § 144

Krigsforbrytelser mot person ved drap (§ 103), folkemord (§ 101) og forbrytelse mot menneskeheten ved drap (§ 102) bør også i teorien omfattes, men vil trolig ikke ha praktisk betydning, så lenge kravet er at lovbruddet er begått i Norge.

Medvirkning til selvdrap § 277 og medlidenhetsdrap etter straffeloven § 278 vil også være forsettlige drap. Kripos mener at disse drapene bør holdes utenfor drapsoversikten, idet sakene må anses som en helt spesiell type drapssaker hvor både gjerningsperson, offer og hendelse trolig vil ha lite til felles med annen dødelig vold.

Når det gjelder *forsettlig vold med dødsfølge* foreslår Kripos at det i tillegg til de foreslåtte lovbudene i notatet (grov kroppsskade med dødsfølge § 274 og grov kroppskrenkelse med dødsfølge § 272, grov voldtekt med dødsfølge § 193, og kapittel 27 med dødsfølge (eks. ran § 328)) tas med følgende lovbud:

- grov mishandling i nære relasjoner med dødsfølge § 283
- grov voldtekt av barn under 14 år med dødsfølge § 301
- grov seksuell omgang med barn 14-16 år med dødsfølge § 303
- grov tortur med tap av menneskeliv § 175

Etter vår vurdering er det særlig viktig å inkludere straffeloven § 283. For eksempel kan den benyttes dersom spedbarn, barn eller voksne dør etter mishandling over tid og utøver er i nær relasjon til offeret.

Departementet foreslår å ta med grov frihetsberøvelse med dødsfølge § 255, hensettelse i hjelpeløs tilstand med dødsfølge § 288, samt framkalling av fare for allmennheten med dødsfølge § 355 (for eksempel brann med dødsfølge). Kripos er ikke enig i denne vurderingen da slike saker ikke naturlig faller inn under betegnelsen *dødelig vold*. Vår vurdering er at sakene har mindre til felles med for eksempel drap og legemsbeskadigelse med dødsfølge. På den andre siden vil også drap kunne begås med brann som drapsmetode eller frihetsberøvelse som drapsmetode, så de praktiske handlingene trenger ikke å være så ulike. Motivene er derimot aldri å drepe eller bevisst å skade en annen person. Kripos mener derfor at en ikke bør inkludere disse sakene i et register over drap og dødelig vold.

I høringsnotatet er saker som gjelder straffeloven kapittel 24 foreslått inntatt i registeret. Så vidt Kripos kan se er det kun grov frihetsberøvelse med dødsfølge etter § 255 som kan være aktuell etter dette kapitlet, og denne bestemmelsen er allerede inntatt i tabellen i høringsnotatet.

13.1. Forsøk og voldshandlinger uten dødsfølge

Kripos mener at drapforsøkssaker ikke bør omfattes i et register som gjelder drap og dødelig vold. I et forebyggende perspektiv kan det være viktig å ha oversikt over drapforsøk, herunder fellestrekk i slike saker. Det vil også være flere forventede likheter mellom gjerningspersoner og hendelser som gjelder drap og drapforsøk enn mellom drap og for eksempel hensettelse i hjelpeløs tilstand.

På den andre siden er vår erfaring at drapforsøkssaker er svært ulike, hvor noen har mye til felles, mens andre har svært lite til felles med drapssakene. Det avgjørende bør være at det ikke foreligger dødsfølge i disse sakene, og at de derfor ikke hører med i et register over drap og dødelig vold.

I høringsnotatet bes det om høringsinstansenes syn på om, og eventuelt i hvilken grad, voldshandlinger som ikke har noen dødsfølge også bør registreres. Etter Kripos' syn vil registrering av slike handlinger innebære en betydelig utvidelse av registeret. Det vil kunne bli vanskelig å trekke grensen for hvilke voldshandlinger som skal kvalifisere for registrering, og registeret vil kunne få en helt annen karakter enn å være et register over de mest alvorlige kroppskrenkelsene. De negative personvernkonsekvensene vil i tillegg kunne bli betydelig større ved en slik utvidelse.

13.2. Uaktsomme drap

Kripos er enig med departementet i at uaktsomme drap bør holdes utenfor drapsregisteret. Dette er typisk handlinger med mer ulykkespreg, og dermed har de mindre til felles med drapssaker og dødelig vold, både hva gjelder hendelsen, offer og gjerningsperson.

14. Hvilke opplysninger som kan behandles i registeret (4.5)

I høringsnotatet fremgår følgende:

Departementet går inn for at registeret skal bestå av et basisregister for drap og vold med dødelig utgang med utgangspunkt i STRASAK, Dødsårsaksregisteret og Folkeregisteret. Basisregisteret bør inneholde opplysninger om gjerningspersonen, fornærmede/offeret og gjerningen, personopplysninger fra Folkeregisteret, opplysninger om diagnosekoder, diagnosegrunnlag, obduksjonsrapporter og opplysninger fra Dødsårsaksregisteret.

På side 20-21 er det listet opp en rekke eksempler på opplysninger man ser for seg at registeret kan inneholde. De fleste kategoriene av informasjon som er beskrevet finnes i Kripos' nasjonale drapsoversikt. Opplysninger om helseforhold og tidligere kontakt med offentlig hjelpeapparat er derimot kategorier av informasjon som ikke registreres i drapsoversikten.

Når man leser § 3 i lys av formålsparagrafen, er det vanskelig å forutsi hvilke opplysninger om gjerningspersoner og fornærmede, samt andre opplysninger som har tilknytning til lovbruddet, som skal kunne behandles i registeret. Blant annet kan begrepene "årsaker til" i § 1 og "andre opplysninger som har tilknytning til lovbruddet" i § 3 favne svært vidt. Etter Kripos' syn bør loven sette klarere rammer for hvilke opplysninger som kan behandles i registeret. For ordens skyld bemerker Kripos at opplysninger om rusbruk som er foreslått knyttet til hendelsen, heller bør knyttes til henholdsvis utøver og fornærmet.

15. Plikt til innsending av opplysninger (4.7.2)

Kripos er i utgangspunktet positiv til at personer og organer kan fritas fra taushetsplikt i arbeidet med å forebygge drap og dødelig vold, men det kan synes som at lovforslaget er i overkant vidtrekkende.

Dersom departementet beslutter å gå videre med lovforslaget, bør det vurderes å gjøre konkrete unntak fra plikten til å utlevere opplysninger til registeret, som omtalt ovenfor under punktet om «hensynet til etterforskningen». Taushetsplikten i politiregisterloven § 23 bør gå foran i slike tilfeller. Det kan videre være grunn til å beskytte advokaters, særlig forsvarers, taushetsplikt særskilt.

16. Behandlingsansvar (4.8.3)

Kripos ser utfordringer med et delt behandlingsansvar. Selv om det, juridisk sett, er en adgang til delt behandlingsansvar, byr en slik løsning i praksis på flere utfordringer med hensyn til ansvarsfordeling. I høringsnotatet legges det til grunn at ansvarsforholdet kan reguleres nærmere i avtale mellom partene, uten at det er gitt nærmere føringer. Kripos er skeptisk til en slik løsning, blant annet fordi det vil være utfordrende å sikre at behandlingen av opplysninger er i tråd med regelverket hos en annen aktør, herunder de omfattende krav til informasjonssikkerhet og internkontroll.

Kripos vil imidlertid være behandlingsansvarlig for sine opplysninger frem til tidspunktet disse er utlevert til registeret.

17. Klageordning (4.8.4)

Spørsmålet om klageordning er kort kommentert i notatet under punkt 4.8.4, hvor det fremgår at det skal forskriftsfestes hvem som skal være klageinstans, samt at det må fremgå av avtalen om delt behandlingsansvar hvilken behandlingsansvarlig som avgjør begjæringer om innsyn, retting og sletting.

Det legges til grunn at Kripos bør behandle spørsmål om innsyn, retting og sletting av opplysninger som er avgitt fra politiet, da vi er nærmest til å vurdere disse spørsmålene. Det kan likevel oppstå utfordringer i de tilfeller tilsvarende opplysninger er innhentet fra en annen aktør. Etter vår vurdering må spørsmålet om klageinstans knyttet til opplysninger fra politiet følge bestemmelsen om dette i politiregisterforskriften § 18-4.

18. Tilsyn (4.8.5)

Kripos støtter departementets vurdering av spørsmålet om tilsynsmyndighet, slik at Datatilsynet vil ha tilsynskompetanse med behandlingen av opplysninger i registeret.

19. Informasjonssikkerhet mv. (4.9)

Kripos foreslår at alle som gis tilgang til registeret må fremlegge uttømmende og utvidet politiattest.

20.Økonomiske og administrative konsekvenser

Dersom dagens drapsoversikt skal utvides i samsvar med det som er foreslått i høringsnotatet, så vil dette utløse et ressursbehov ved Kripos som bes ihensyntatt. Ressursuttaket vil påvirkes av lovverkets endelige utforming, blant annet hvor detaljerte opplysninger som skal innhentes, eventuelt krav om fortløpende registrering, saklig og stedlig virkeområde mv.

Med hilsen

Vigleik Antun
ass. sjef Kripos

Saksbehandlere:

Tone Aase
politiadvokat
Telefon: 23 20 89 41

Mari Hersoug Nedberg
seniorrådgiver
Telefon: 23 20 80 28

Gjenpart:

- 1) Riksadvokaten
- 2) Det nasjonale statsadvokatembetet